

ØVRE EIKER
KOMMUNE

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Vår dato: 11.05.2023

Deres referanse:
Vår referanse: 2023/1240 -
19319/2023

Vår saksbehandler:
Kari Hesselberg

Svar fra Øvre Eiker kommune - høring NOU 2023:4 Tid for handling - personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste

Denne høringsuttalelsen er vedtatt i Øvre Eiker kommunestyre. Viser til protokoll fra kommunestyrets behandling av sak 55/2023 i møte den 10.05.2023:

«Øvre Eiker kommune gir her noen kommentarer til Helsepersonellkomisjonens omfattende og viktige utredning.

Øvre Eiker kommune mener Helsepersonellkomisjonens rapport «Tid for handling», gir et viktig og gjenkjennbart bilde av dagens situasjon. Det er bra at rapporten så tydelig peker på problemene i helse- og omsorgstjenestene. I Øvre Eiker kommune er det vanskelig å rekruttere sykepleiere og vernepleiere, og i det siste er det også blitt verre å rekruttere dyktige helsefagarbeidere. Kommunen har også problemer med å rekruttere fastleger. Det er ingen tvil om at det er «tid for handling».

Et hovedmoment i kommisjonens rapport er at andelen helsepersonell av den totale arbeidsstyrke ikke bør øke vesentlig i årene fremover, fordi det vil gå ut over andre bransjer landet har behov for. Kommisjonen skriver; «Det blir færre ansatte per pasient». Dette er et godt retorisk poeng for å få frem alvoret i situasjonen. Men dette må ikke bli en sannhet med form av en slags «handlingsregel». Øvre Eiker kommune ønsker tilgjengelige helse- og omsorgstjenester for alle og mener det er helt nødvendig at sektoren vokser i årene fremover for å møte innbyggernes behov. Hvis ikke offentlige helse- og omsorgstjenester prioriteres i tilstrekkelig grad, vil markedet for private løsninger vokse. Når dette er sagt, er Øvre Eiker kommune enig i at innsatsen må rettes mot tiltak og løsninger som øker trivsel og ønske om å stå lenge i arbeid, styrker effektivitet og bremser personell- og kostnadsvekst i helse- og omsorgstjenestene.

Det er relativt mange sykepleiere som slutter i tjenesten fordi de blir uføretrygdet. I tillegg har sykepleiere særalsersgrense 65 år. Kommisjonen mener det er et potensiale ved at helsepersonell står lenger i jobben. Øvre Eiker kommune støtter dette og mener det nasjonalt bør ses på tiltak for at helsepersonell står lenger i arbeid. Tiltak for å redusere sykefraværet i sektoren er også av stor betydning for tilgangen på helsepersonell.

Det er avgjørende for bærekraften i tjenestene, at kommisjonens anbefaling om at de kommunale omsorgstjenestene må få en høyere andel av personellet fremover følges opp. Produktiviteten må økes merkbart, og det er behov for å tilrettelegge for og investere i innovative løsninger.

Kommisjonen har en rekke gode anbefalinger. Noen av disse vil vi kommentere:

Organisering

Kommisjonens flertall foreslår å utrede en mer helhetlig helsetjeneste for å bøte på problemene i samhandling mellom spesialist- og kommunehelsetjeneste. Øvre Eiker kommune mener samhandlingsreformen har bidratt til store forbedringer i helsetjenestene. Vår erfaring er at de største flokene nå gjenstår på områdene psykisk helse og rus. I stedet for en stor utredning av hele feltet, kan det for eksempel vurderes å børste støv av idéen om forsøk med kommunal drift av distriktpsikiatriske senter (DPS) og/eller andre konkrete oppgaver.

Øvre Eiker kommune mener en viktig grunn til at våre innbyggere har gode helse- og omsorgstjenester, er at mange viktige tilbud organiseres og driftes lokalt av dyktige fagfolk under lokal folkevalgt kontroll. Det må samtidig stilles spørsmål ved om overføring av oppgaver fra spesialisthelsetjenesten til kommunene har gått for langt på noen punkter. Et eksempel er en uheldig reduksjon av langtidsplasser i psykisk helsevern.

Oppgavedeling

Øvre Eiker kommune mener oppgavedeling gir mange muligheter. Kommunen er med i KS-prosjektet Tørn som kommisjonen viser til. Vi ser stor nytte av dette arbeidet lokalt og støtter forslaget om å etablere et stort kvalitetsutviklingsprogram.

Arbeidstid

Øvre Eiker kommune har i lengre tid samarbeidet med arbeidstakerorganisasjonene for å redusere omfanget av deltid blant vårt helsepersonell. Stillingsstørrelsene har som følge av arbeidet økt, men også hos oss vil mer heltid gi tilgang på flere årsverk. I tillegg er deltid et problem for kontinuitet og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene. En vesentlig floke i arbeidet med å redusere deltid er hvordan dekke behovet for personell i helgene. Kommisjonens beskrivelser om dette er gode, og Øvre Eiker støtter kommisjonens flertall som anbefaler at det nasjonalt ses nærmere på bestemmelser om gjennomsnittsberegning av arbeidstid og eventuelt andre forhold som krever avtale, slik det er gjort i andre sektorer. Kommunen støtter også forslaget om å sette av forsøksmidler til utvikling av gode arbeidstidsordninger.

Kompetanse

Helsepersonellkommisjonen har en rekke anbefalinger knyttet til utdanning og kompetanse. Vi mener det er gode forslag og mye å ta tak i ikke minst for utdanningsinstitusjonene. Det er overraskende hvor lite forberedt nyutdannede sykepleiere er på turnusarbeid. Det er urovekkende at nyutdannede sykepleiere foretrekker jobb i sykehus framfor kommunehelsetjenesten. Øvre Eiker kommune støtter anbefalingen om økt formelt kommunalt ansvar for undervisning og veiledning. Utdanningen av leger, bør slik kommisjonen anbefaler, styrkes slik at minst 80 prosent av legene landet trenger utdannes i Norge. Øvre Eiker kommune erfarer at vi i for liten grad har nytte av kompetansesentrene knyttet til helse- og omsorg, herunder utviklingsentrene for sykehjem og hjemmetjenester (USHT). Vi støtter anbefalingen om å utrede hvordan dette kan bedres.

Prioriteringer

Øvre Eiker kommune har de siste 10-15 årene sett sterk vekst i helse- og omsorgstjenester til brukere med omfattende behov som bor hjemme. Ressurser til brukerstyrt personlig assistent (BPA) har blant annet økt kraftig som følge av økte brukerrettigheter. Det er et godt forslag fra Helsepersonellkommisjonen at nye pasient- og brukerrettigheter må vurderes opp mot konsekvenser for personellbehov. Det er helt nødvendig å prioritere bedre og unngå overbehandling.

Øvre Eiker kommune vil også påpeke at det er behov for økt satsing på folkehelsearbeid og

helsefremmende tiltak for å forebygge veksten i behov for helse- og omsorgstjenester.

Kommisjonen peker på økende gap mellom forventningene i befolkningen og tjenestenes mulighet til å møte disse. Skal vi lykkes med å møte de demografiske endringene krever det nasjonal innsats. Alle må bidra til bærekraftige helse- og omsorgstjenester, der forventning om stadig vekst og kvalitetsheving reduseres. Øvre Eiker kommune er enig i dette og mener spesielt nasjonale myndigheter må ta ansvar for å begrense strømmen av krav, normeringer og garantier og heller legge bedre til rette for utvikling og innovasjon i kommunene. Det er viktig at arbeidstakerorganisasjonene og utdanningsinstitusjonene er med på den nødvendige omstillingen.

Digitalisering

Kapittel 12 om digitalisering og teknologisk utvikling gir grunn til forsiktig optimisme. Øvre Eiker kommune har kommet langt i bruk av velferdsteknologi, men ser at vi har store oppgaver foran oss. Oppgaver som det er helt nødvendig støttes nasjonalt. Elektronisk pasientjournal og samhandlingsløsninger må bedres. Øvre Eiker kommune mener arbeidet i KS med «felles kommunal journal» må fortsette med full styrke. Kommunen støtter kommisjonens anbefalinger om styrket digital kompetanse i helse- og omsorgstjenestene, samt etablering av forskningsprogram for digitale løsninger for mer effektiv utnyttelse av arbeidskraft.

Begrunnelse

Etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester er også i Øvre Eiker økende. Det blir flere eldre i kommunen og frem mot 2040 dobles antall innbyggere over 80 år. Kommunen har mange yngre innbyggere med behov for omfattende helse- og omsorgstjenester. Det er ikke bærekraftig om vi fortsetter å løse oppgavene på samme måte som i dag. Vi vil gå tom for helsepersonell og det spørs om kommunen vil ha tilstrekkelig ressurser til andre oppgaver. Effektivisering, digitalisering, kompetanse og nye løsninger må på plass. Det er samtidig helt nødvendig å prioritere helse- og omsorgstjenestene sterkt i årene som kommer, fordi vi ønsker et fortsatt tilgjengelig og godt helse- og omsorgstilbud for alle innbyggere i Øvre Eiker.»

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift.